

Denis Dutton (1944-2010)

Autor tekstu: Jerzy Luty

W Christchurch w Nowej Zelandii, w wieku 66 lat, zmarł Denis Dutton.

Denis Dutton był profesorem filozofii sztuki, krytykiem i publicystą, związanym z Uniwersytetem Canterbury w Nowej Zelandii, gdzie w latach 2008-2010 pełnił funkcję dyrektora Instytutu Filozofii. Był też redaktorem naczelnym założonego w 1976 r. pisma *Philosophy and Literature* (od 1983 The Johns Hopkins University Press).

Dutton był z pochodzenia Kalifornijczykiem. Studiował filozofię na University of California w Santa Barbara. Po studiach przebywał z Korpusem Pokoju w Indiach, gdzie nauczył się grać na sitarze. Doktoryzował się w roku 1975 na podstawie dysertacji: *Art and Anthropology: Aspects of Criticism and the Social Studies*. Wykładał następnie na kilku amerykańskich uniwersytetach, aby w 1984 r. przenieść się z rodziną do Nowej Zelandii, gdzie znalazł zatrudnienie na Uniwersytecie Canterbury w Christchurch.

W 1998 roku za sumę 300 \$ założył portal Arts and Letters Daily ([A&L Daily](http://www.aldaily.com/) (<http://www.aldaily.com/>)), Zgodnie z mottem *Veritas Odit Moras* (prawda nie lubi czekać), które umieścił w nagłówku portalu, grupował w nim najlepsze ukazujące się danego dnia w sieci teksty z szeroko pojętej humanistyki. Portal szybko stał się lekturą obowiązkową dużych rzesz anglojęzycznej (czytaj: światowej) inteligencji i w trzy miesiące po jego otwarciu został uznany przez 'Guardiana' za „najlepszą stronę internetową na świecie” i wykupiony przez *Lingua Franca* za sumę 250000\$. W 2002 strona ponownie zmieniła właściciela — stał się nim *The Chronicle of Higher Education*.

Przez cały czas istnienia portalu Dutton, zgodnie z sugestią właścicieli, pozostawał jego głównym wydawcą. Po 13 latach A&LDaily notuje ok. 3,7 miliona odwiedzin miesięcznie.

W październiku 2005 roku magazyn „Time” nazwał Duttona jedną z „najbardziej wpływowych osobowości mediów na świecie”.

W maju 2000 r. Dutton został odznaczony przez Gubernatora Generalnego Nowej Zelandii medalem Royal Society Medal for Services to Science and Technology. Z wyjątkiem Karla Poppera (jego poprzednika na stanowisku dyrektora Instytutu Filozofii Uniwersytetu Cantenbury) jest to jak dotąd jedyny medal Royal Society of New Zealand przyznany filozofowi.

Dutton, oprócz tego, że był wielkim wizjonerem Internetu, był również, a może przede wszystkim, filozofem i estetykiem. Jego wydana w 2009 roku, w 200-lecie urodzin Darwina i 150-lecie wydania *On the Origin of Species*, książka *The Art Instinct. Beauty, Pleasure and Human Evolution* (Bloomsbury Press, New York, Berlin, London 2009, ss. 278) — filozoficzna rozprawa o ewolucyjnych źródłach sztuki — stała się bestsellerem i znalazła się na liście 25 najlepszych książek roku w USA.

Tłumy podczas tournée po elitarnych uniwersytetach amerykańskich (z tzw. Ivy League), czas antenowy w znanych rozgłośniach, a także głośny wywiad z Duttonem w programie satyrycznym *The Colbert Raport* sprawiły, że *Instynkt Sztuki* stał się nieoczekiwanie produktem masowym (co nieczęsto zdarza się książkom z gatunku filozofii). Przez długie miesiące okupował najwyższe miejsca na liście bestsellerów księgarni Amazon, doczekał się także przeważnie pochwalnych recenzji we wszystkich najważniejszych czasopismach amerykańskiej inteligencji (m.in. w takich jak: Newsweek, The New York Times, The Guardian, The New Yorker, Atlantic Monthly, TLS, The Washington Post, The Boston Globe, The Philadelphia Inquirer, New Scientist, The American Scholar, The Wilson Quarterly i innych. Wszystkie je można znaleźć pod adresem: <http://theartinstinct.com>.)

Przed pojawieniem się *Instynktu sztuki*, na filozoficznym rynku idei Dutton był znany przede wszystkim z oryginalnych analiz problemu fałszerstw w sztuce, intencjonalizmu w praktyce artystycznej oraz jako krytyk postmodernizmu i adwokat sztuki plemienną (spierał się m.in. z A. Danto, N. Goodmanem, a także antropologami R. Bunzel, M. Torgovnick). Był też redaktorem i współautorem pierwszego estetyczno-filozoficznego zbioru poświęconego teorii fałszerstw *The Forger's Art: Forgery and the Philosophy of Art* (Berkeley 1983).

W serii artykułów z lat 2002-2009 Dutton przedstawił opis związków nauk ewolucyjnych o ludzkiej psychice z filozofią sztuki, rozwinięty i usystematyzowany następnie w *The Art Instinct*. Jako pierwszy w dziejach filozof sztuki, połączył dwie, wydawałoby się, odległe dyscypliny — sztukę

i nauki ewolucyjne. Starając się dowieść, że ludzkie preferencje estetyczne, nie są (jak twierdzą estetycy moderni) „konstrukcjami społecznymi”, lecz uniwersalnymi, międzykulturowymi cechami ewolucyjnymi, ukształtowanymi przez dobór naturalny i płciowy, nadal odwoływał się do klasycznych sporów obecnych w teorii estetycznej. Większość podejmowanych przez niego wcześniej w oryginalny sposób kwestii filozoficzno-estetycznych (takich jak: postmodernizm vs. intencjonalizm w praktyce i krytyce artystycznej; uniwersalizm estetyczny vs. formalizm estetyczny; autentyczność sztuki vs. fałszerstwo i plagiatorkstwo jako problemy filozoficzne; oraz „skupiskowa” definicja sztuki (*cluster definition of art*)) znalazło zastosowanie w jego Darwinowskiej analizie sztuki. Jak zauważył J. Carroll, Dutton — w przeciwieństwie do E. Dissanayake, uważanej za prekursorkę ewolucjonistycznego myślenia o sztuce — koncentrował się przede wszystkim na sztuce wysokiej rozwiniętych cywilizacji — tym, co Clive Bell określał mianem „chłodnych szczytów sztuki” — i rzucał nowe ewolucyjne światło na kwestie, które wcześniej były podejmowane przez estetyków modernistycznych. Tym, co wyróżniało stanowisko estetyczne Duttona to swoisty mariaż teoretycznego naturalizmu i empiryzmu (w późnych latach 80-tych przeprowadził przełomowe badania terenowe dotyczące norm estetycznych rzeźbiarstwa ludu z Sepik River w Nowej Gwinei), a także uniwersalistyczne przekonanie, że „wielu sposobów, w jakie sztuka jest dyskutowana i doświadczana łatwo przekracza granice kulturowe i radzi sobie z globalną akceptacją bez pomocy akademików i teoretyków”.

Teksty Duttona zostały przetłumaczone na hiszpański, mandaryński, wietnamski, fiński, polski, niemiecki, duński, francuski, koreański, włoski, holenderski i rosyjski.

Dutton zasiadał w radach programowych takich czasopism, jak: *The Journal of Value Inquiry*, *Evolutionary Psychology*, *Journal of Comparative Literature and Aesthetics*, *Contemporary Aesthetics*.

Od dwóch lat był chory na raka prostaty, co skrzętnie ukrywał przed światem.

Dwa tygodnie przed śmiercią został uhonorowany University of Cantunbury's Research Medal za wkład w rozwój swej dyscypliny. Opiniujący jego nominację do medalu Steven Pinker powiedział o nim: „prawdziwy intelektualny lider, zdumiewająco produktywny i odważny naukowiec i jeden z najbardziej wpływowych nauczycieli akademickich na świecie”

Był też człowiekiem niezwykle ciepłym i otwartym — i takim pozostanie w pamięci bliskich — który inspirował wielu, i któremu wielu jeszcze długo będzie wiele zawdzięczać.

Wspomnienia o Denisie Duttonie dostępne w sieci:

- [The New Yorker](http://www.newyorker.com/online/blogs/newsdesk/2010/12/denis-dutton.html) (<http://www.newyorker.com/online/blogs/newsdesk/2010/12/denis-dutton.html>)
- [Los Angeles Times](http://latimesblogs.latimes.com/jacketcopy/2010/12/denis-dutton-has-died.html) (<http://latimesblogs.latimes.com/jacketcopy/2010/12/denis-dutton-has-died.html>)
- [Reason](http://reason.com/blog/2010/12/28/denis-dutton-rip) (<http://reason.com/blog/2010/12/28/denis-dutton-rip>)
- [Edge](http://edge.org/) (<http://edge.org/>)
- [3 Quarks Daily](http://www.3quarksdaily.com/3quarksdaily/2010/12/denis-dutton-9-february-1944-28-december-2010.html) (<http://www.3quarksdaily.com/3quarksdaily/2010/12/denis-dutton-9-february-1944-28-december-2010.html>)
- [D.G.Myers](http://dgmyers.blogspot.com/2010/12/denis-dutton-19442010.html) (<http://dgmyers.blogspot.com/2010/12/denis-dutton-19442010.html>)
- [National Review](http://www.nationalreview.com/corner/256014/re-dennis-dutton-rip-adam-keiper) (<http://www.nationalreview.com/corner/256014/re-dennis-dutton-rip-adam-keiper>)
- [Washington Post](http://voices.washingtonpost.com/postpartisan/2010/12/denis_duttons_digital_legacy.html) (http://voices.washingtonpost.com/postpartisan/2010/12/denis_duttons_digital_legacy.html)
- [The Sydney Morning Herald](http://www.smh.com.au/national/obituaries/philosopher-embraced-internet-20101229-19a2k.html) (<http://www.smh.com.au/national/obituaries/philosopher-embraced-internet-20101229-19a2k.html>)
- [The Australian](http://www.theaustralian.com.au/news/nation/internet-commentary-pioneer-dies-at-66/story-e6frg6nf-1225978253650) (<http://www.theaustralian.com.au/news/nation/internet-commentary-pioneer-dies-at-66/story-e6frg6nf-1225978253650>)
- [ABC News](http://abcnews.go.com/Entertainment/wireStory?id=12495833) (<http://abcnews.go.com/Entertainment/wireStory?id=12495833>)
- [The City Journal](http://www.city-journal.org/2010/eon1229td.html) (<http://www.city-journal.org/2010/eon1229td.html>)
- [Slate](http://www.slate.com/blogs/browbeat/archive/2010/12/29/denis-dutton-rip.aspx) (<http://www.slate.com/blogs/browbeat/archive/2010/12/29/denis-dutton-rip.aspx>)

Jerzy Luty

Nauczyciel akademicki z Wrocławia.

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 30-12-2010)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,786) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,786>)

Contents Copyright © 2000-2010 Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2010 Michał Przech

Autorem portalu Racjonalista.pl jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.
Właścicielami portalu są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tego portalu i jakiegokolwiek jego części.

Wszystkie strony tego portalu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tego portalu oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tego portalu i nie korzystać z jego zasobów.

Informacje zawarte na tym portalu przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów portalu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na portalu. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych portalu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl